

Recensies

H. Baudet en H. van der Meulen, ed., *Kernproblemen der economische geschiedenis* (Groningen: Wolters-Noordhoff, 1978, xi + 404 blz., f45,-, ISBN 9001 061567).

The declared objective of this volume of thirty-nine essays is to show students round the 'foundry' of economic history. Led by a number of expert guides they are to be given a conducted tour of those areas of current activity in the discipline (v.). Of the thirty-nine essays, thirty-three deal with various global-aspects of economic history, divided fairly evenly into pre- and post-1750 periods, whilst the remaining six describe the evolution and current practice of the discipline in the Low Countries. How far this book lives up to its laudable intentions depends on two things; firstly, the choice of subjects for discussion and secondly, the usefulness to prospective students of the discussions themselves.

In a work of this kind it is always easy to suggest topics for inclusion which have not been considered by the editors. However, the omissions in certain areas are such as to reduce the utility of the work for its student public and to seriously undermine the overall intentions of the editors. In at least two fields the shortcomings are attributable to the fact that certain topics allocated space in the text have been virtually side-stepped by the authors. The two chapters devoted to agriculture, one for each sub-period, fall into precisely this category. The chapter supposedly dealing with agriculture before 1750 in fact spends most of its time on the nineteenth century (chap. 5) whilst that on the post-1750 period confines itself largely to a discussion of agricultural change in the province of Groningen (chap. 18). Students hoping for guidance through the voluminous work undertaken in the field of agricultural history will find themselves confronted by nine pages of bibliography, itself curiously incomplete in several areas, with precious little help from the accompanying eight pages of text. A similar misfortune appears to have befallen the chapter on theories of forwardness and backwardness (chap. 27). The author leisurely discourses through balanced and unbalanced growth theories, Rostow's stages theory (which had already been resurrected and dusted down for show in chapt. 22) before arriving at the meat of the matter with Gerschenkron's theories. Even then no mention is made of the evaluations of backwardness theory by Ashworth, Barsby, Gregory etc, let alone the studies made into the economic development of Russia, Austria and Italy prompted by Gerschenkron's work.

Although the topics for discussion were chosen by the editors with a certain universality in mind, the attempts to avoid being country-specific has led to certain other omissions. In the case of the Netherlands this self-effacement has involved passing up the chance of examining some quite active areas of recent academic activity - the reasons behind the upsurge of the Dutch economy in its Golden Age and its subsequent, albeit relative, decline; the factors behind the relatively late industrialisation of the Netherlands. This last

topic has taxed the minds of such historians as Baudet, Van Dillen, Van den Eerenbeemt, Klein and Wieringa and interest in it has been revived by Mokyr and Bos. Moreover it could profitably have been discussed in the context of the French and British retardation debates which also focus on the validity of entrepreneurial explanations of growth but this entire area has been overlooked. Again, given the fact that the introduction points to the recent increase in importance of the French 'Annales' school (16), it is unfortunate that students are provided with no insight into its work. Furthermore, the prodigious output of econometritians and cliometricians and their influence, since the 1960's, on historical interpretations is only reflected in the chapter on slavery (chap. 19) and that on economic growth (chap. 26). Apart from these single exceptions virtually no discussion is devoted to either the methods or the results of such work. In the field of transport history and the contribution of transport to economic development it has been of central importance but this sector, too, has been left outside the confines of this volume. Another surprise is that for all intents and purposes economic history comes to a full-stop in 1914. Only the chapter on monetary history (chap. 24) attempts to go beyond that date but even that avoids the important contributions of monetarist reinterpretations of subsequent developments. Such vital areas as the effects of both World Wars on economic development and the causes of the Great Depression, both areas of considerable recent interest, are omitted altogether. Finally, although trade-cycle theory has a chapter devoted to it for the pre-1750 period, there is no discussion of research into the subsequent period. Notwithstanding these shortcomings, the editors have nevertheless identified a number of central concerns to economic historians. It remains to be seen how far their treatment is likely to prove useful to students.

The format of each chapter is to devote anything from four to twelve pages to a discussion of the problem followed by one to four pages of bibliography. For the volume as a whole the ratio is three pages of text to one page of bibliography, though it varies from 12:1 to 1:1. From the viewpoint of the student being introduced to, for him, new areas of research probably the most useful are those chapters which guide him through the literature and are followed by a relatively short and relevant bibliography or set of footnotes. In this respect the contributions on, for example, the crisis in the seventeenth century (chap. 12) and the economic explanations of imperialism (chap. 30) are good illustrations of what one would wish the whole book to be like. Unfortunately, more often than not, the authors provide a general description of the problem without really working-in the relevant literature and this fault is all too often compounded by overlong bibliographies to which no textual reference has been made.

Wherein, then, lies the value of this book? How does it better serve student interests than the alternative practice of referring them to bibliographies, annotated or otherwise, in more specialist works? Here the answer is threefold. In the first instance many of the chapters are at pains to include Dutch references among the predominantly English, French and German titles and so, although the Netherlands is not separately treated, these bibliographies do have a Dutch flavour. Secondly, in many of the fields complete up-to-date textual surveys and bibliographies are simply not available. Finally, a number of the surveys do successfully fulfill their objective of introducing students to new areas of interest. However the differences in quality between the individual contributions is such that the volume needs to be employed alongside skillfull guidance by a sympathetic teacher. If such a volume is to be of value it must, above all, be up-to-date. It is to be hoped that a revised volume will not be too long in appearing and that the editors will not only up-date the bibliographies but will take the opportunity to remedy the defects in the overall content and the individual contributions.

H. Soebadio en C. A. du Marchie Sarvaas, ed., *Dynamics of Indonesian History* (Amsterdam-New York-Oxford: North-Holland Publishing Company, 1978, 395 blz., f120,-, ISBN 0444 85023 6).

Deze fraai uitgegeven - en helaas prijzige - bundel bevat zeventien opstellen, uitsluitend van de hand van Indonesische auteurs, historici, archeologen en sociologen. De gekozen opzet is bepaald ambitieus te noemen. De onderwerpen bestrijken het hele terrein van de Indonesische geschiedenis, vanaf de prehistorie tot en met het jongste verleden. Een complete 'geschiedenis' is op deze manier en binnen dit bestek natuurlijk niet te verwezenlijken. Niettemin zijn de verschillende thema's zodanig en met zoveel verbeeldingskracht gekozen, dat alle belangrijke culturele stromingen die de geschiedenis van dat land hebben beïnvloed, vertegenwoordigd zijn en het boek als geheel stellig meer is dan de som der delen. Het is een - toegegeven, beknopte en onvolledige - geschiedenis met cultuurhistorische inslag, waarin de nadruk ligt op godsdiensten, hofleven, kunstuitingen (van wayang tot moderne letterkunde) en onderwijs, maar waarin ook demografie, sociale gelaagdheid, de politieke en commerciële activiteiten van de VOC, stad-land verhouding en theorieën over de aard van het contact tussen Nederlands bestuur en de Indonesische maatschappij een plaats vinden. De als regel meer met 'koloniale geschiedenis' grootgebrachte Nederlandse historicus zal er veel in missen: zo worden in het hoofdstuk over onderwijs uitsluitend de zogenaamde wilde scholen behandeld en wordt het, zowel kwantitatief als kwalitatief veel belangrijker gouvernementsonderwijs elders in enkele bladzijden 'en passant' afgedaan. Over menig onderwerp zal hij hier andere opinies aantreffen, dan hij van Stapel en Vlekke gewend was. Toch valt op dat er hier, in tegenstelling tot wat in de Indonesische historiografie van enkele decennia geleden het geval was, geen sprake meer is van een 'Umwertung aller Werte', maar van een afstandelijker, wetenschappelijker benadering, waarbij een zwart-wit-tekening van uitbuitende koloniale versus nobele vrijheidsstrijders plaats heeft gemaakt voor een genuanceerder beeld. De weigering van Djojopoespito's roman *Buiten het gareel* door de Balai Poestaka bijvoorbeeld wordt niet aangegrepen om dit hele instituut in een kwaad daglicht te stellen en in haar inleiding schroomt Haryati Soebadio niet, om een rechtstreeks verband te leggen tussen het gebruik van het Maleis door de dienaren van de VOC en het besluit van het Indonesisch jeugdcongres van 1928, om deze taal te aanvaarden als de voertaal van de natie.

Generaliseren over een zo groot aantal artikelen, van nogal uiteenlopende kwaliteit, is een hachelijke zaak. Zeker is in ieder geval dat in deze informatieve bundel de aangesneden onderwerpen behandeld worden op een wijze, die aansluit bij wat er van Nederlandse en Angelsaksische zijde reeds over is gepubliceerd. Getuigenis daarvan vindt men heus niet alleen in de soms zeer uitgebreide literatuurverwijzingen. De specifieke Indonesische inslag, die uit de stukken spreekt, betekent daarbij een verrijking van het internationale debat. De bundel is geschreven voor een algemeen publiek en bevat derhalve niet de meest 'geleerde' produkten van de desbetreffende specialisten, die behoren tot de meest vooraanstaande wetenschapsmensen van hun land. Hun werken zijn echter als regel niet gemakkelijk toegankelijk of verkrijgbaar, hetzij geschreven in het Indonesisch, hetzij geplaatst in hier slecht verkrijgbare tijdschriften of in 'unpublished theses'. Voor wie kennis wil nemen van wat er in het kleine wereldje van Indonesische academici omgaat, is dit boek derhalve onmisbaar. Aan wie geen specialist is in alle aangeroerde onderwerpen, en wie is dat wel, geeft het een welkom overzicht. Het geeft hem bovendien een vingerwijzing hoe een geschiedenis van Indonesië eruit kan zien waar de Europeaan niet uit verwijderd is, maar teruggedrongen naar een bescheidener plaats.